

Jaroslav Goll

***14. července 1846, Chlumec nad Cidlinou – † 8. července 1929, Praha**

Byl významný český historik a medievalista, vlivný pedagog, diplomat, básník, spisovatel a překladatel a mimo jiné dědeček slavné české prvorepublikové herečky Nataši Gollové. Pocházel z české rodiny německého původu. Jeho otec Adolf Goll působil jako lékař u hraběte Kinského. Matka se jmenovala Marie Daňková. Díky strýci Josefu Daňkovi získal přístup k české obrozenecké inteligenci (Božena Němcová, Emil Frída, Karel Jaromír Erben, Vítězslav Hálek).

Vystudoval mladoboleslavské gymnázium, maturitu složil na Akademickém gymnáziu v Praze v Klementinu. Poté se chtěl věnovat umění a literatuře, ale nebylo mu to umožněno. Proto se přihlásil ke studiu historie na filozofickou fakultu Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze. Doktorát složil ve 24 letech. Vrací se na mladoboleslavské gymnázium a rok zde vyučuje. Poté odjíždí na roční pobyt na univerzitu v německém Göttingenu, kde se pod vlivem učitele Georga Waitze naučil pozitivistickému rozboru pramenů a jejich kritice. V letech 1872–73 zastává místo tajemníka velvyslance USA v Berlíně a historika George Bancrofta, začíná se zajímat o evropskou historii, především anglicko-francouzské vztahy za třicetileté války. V roce 1875 získává docenturu v oboru všeobecných dějin a v roce 1880 se stává profesorem.

Boj o rukopisy

V únoru 1886 vyšla práce Jana Gebauera Potřeba dalších zkoušek RKZ, kde byly rukopisy rozebrány po jazykové a slohové stránce. V této práci se pravdivost Rukopisů znevážila. V té době byl boj proti RKZ brán jako vlastizrada.

Na popud vystoupení přítele Hostinského vystoupil i Goll. Sepsal v polovině roku 1886 Historický rozbor básní rukopisu Královédvorského: Oldřicha, Beneše Heřmanova a Jaroslava. Na univerzitě se objevila kvůli sporu o RKZ nevráživost mezi starou (Tomek, Kalousek) a novou generací (Goll, Rezek) historiků. Spolu s Gebauerem a T.G.Masarykem se tedy významně podílel na odhalení nepravosti Královédvorského rukopisu.

Tvorba

Je považován za zakladatele pozitivistické historické školy v Česku. Zabýval se především česko-polskými vztahy. Na univerzitě utvořil instituci seminářů, kde se pouze nepřednáší, ale kde se badatel učí rozboru pramenů jako základní historické metodě. Roku 1885 založil Český časopis historický. Z jeho žáků se vytvořila tzv. Gollova škola, jež pokračovala ve stylu jeho práce do 20. století. Jaroslav Goll mimo jiné poskytoval soukromé hodiny pozdějšímu císaři Karlovi I. během jeho studií v Praze.

V roce 1882 byla univerzita rozdělena na českou a německou část Karlo-Ferdinandovy univerzity. Jaroslav Goll zahájil přednášky v české části a roku 1907 byl zvolen jejím rektorem. Jeho práce byly většinou tištěny v Masarykově Athenaeu.

Osud po 1. světové válce

Za 1. světové války zůstal přes výzvy do poslední chvíle loajální k Rakousku-Uhersku, čímž se po vzniku republiky fakticky vyřadil ze společenského dění a dožil i zemřel veřejností prakticky zapomenut. Je pohřben na Olšanských hřbitovech v Praze.

Dílo

- Französische Heirath. Frankreich und England 1624 und 1625 (1875)
- Quellen und Untersuchungen zur Geschichte der böhmischen Brüder I., II.
- Chelčický a Jednota bratrská v 15. století
- Čechy a Prusy ve středověku (1897)

Žáci

- Kamil Krofta – historik, diplomat
- Josef Pekař – historik
- Josef Šusta – historik
- Max Dvořák – historik dějin umění
- Václav Novotný – historik
- Petr Bezruč – spisovatel
- Zdeněk Nejedlý - historik, pozdější ministr školství

Přátelé

- Tomáš Garrigue Masaryk – profesor filozofie
- Otakar Hostinský – estetik
- Vítězslav Hálek – spisovatel
- Antonín Slavíček – český impresionistický malíř
- Bedřich Smetana – skladatel

K dalšímu čtení

FORST, Vladimír, a kol. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce. 1. A-G*. Praha: Academia, 1985.

KOSATÍK, Pavel: *Česká inteligence: od Jaroslava Golla po Magora*. Praha: Mladá fronta, 2011.

KUTNAR, František; MAREK, Jaroslav. *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví: od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997.

MAREK, Jaroslav: *Jaroslav Goll*. Praha: Melantrich, 1991.